

WYBÓR k -TEGO ELEMENTU

1 Definicja problemu

Dane: $T[1..n]$ - ciąg elementów należących do zbioru liniowo uporządkowanego,
 k - liczba z przedziału $\langle 1, n \rangle$.

Wynik: k -ty co do wielkości element ciągu T

ZAŁOŻENIE (nie zmniejszające ogólności): wszystkie elementy w T są różne.

MODEL OBLICZEŃ: na elementach ciągu T dokonujemy jedynie porównań.

2 Szczególne przypadki

- $k = 1$.
 Konieczna i wystarczająca liczba porównań $= n - 1$.
- $k = 2$.

Twierdzenie 1 W tym przypadku potrzeba i wystarcza $n - 2 + \lceil \log n \rceil$ porównań.

Dowód(szkic)

$\Rightarrow$

Konstruujemy algorytm, działający w $\lceil \log n \rceil$ rundach: w 1-szej rundzie porównywane są pary elementów $\langle T[2k-1], T[2k] \rangle$ (dla $k = 1, \lfloor \frac{n}{2} \rfloor$). "Zwycięzcy" tych porównań (oraz element $T[n]$ - w przypadku nieparzystego n) przechodzą do następnej rundy. W kolejnych rundach postępujemy analogicznie.

Oczywiście ostatnia runda wyznaczy element największy w T . Do tej pory algorytm wykona $n - 1$ porównań. Można to łatwo udowodnić, jeśli na działanie tego algorytmu popatrzeć jako na drzewo binarne o n liściach: liście tego drzewa etykietujemy elementami $T[i]$, a każdy wierzchołek wewnętrzny - większą spośród etykiet jego synów. Tak więc wierzchołki wewnętrzne odpowiadają porównaniom wykonanym przez algorytm.

Znalezienie 2-ego co do wielkości elementu sprowadza się teraz do znalezienia największego elementu spośród tych, które były porównywane z elementem największym. Ponieważ elementów tych jest $\lceil \log n \rceil$, wystarczy teraz $\lceil \log n \rceil - 1$ porównań.

$\Leftarrow$

Rozważmy dowolny algorytm $\mathcal{A}$ wyznaczający 2-gi co wielkości element. Zauważmy, że $\mathcal{A}$ wyznacza jednocześnie element największy. Niech bowiem $X = T[j]$ będzie rozwiązaniem podanym przez $\mathcal{A}$. Elementem największym jest ten, z którym X "przegrał" porównanie. Element taki musi istnieć (w przeciwnym razie $\mathcal{A}$ podałby $T[j]$ jako rozwiązanie także dla takich danych, w których $T[j]$ zwiększylibyśmy dowolnie, a pozostałe elementy pozostawilibyśmy bez zmian) i to dokładnie jeden (w przeciwnym razie X nie byłby drugim elementem). Tak więc $\mathcal{A}$ musi wykonać $n - 1$ porównań, by wyznaczyć element największy. Porównania te nie wnoszą żadnej informacji o wzajemnej relacji pomiędzy elementami, które jedynie z nim przegrały porównanie (a X jest największym z tych elementów). Tak więc nasz dowód sprowadza się do pokazania, że w najgorszym przypadku element największy bierze udział w co najmniej $\lceil \log n \rceil$ porównaniach wykonywanych przez $\mathcal{A}$. To będzie treścią zadania na ćwiczenia (rozwiązanie możesz znaleźć w ([7], s.212).

3 Przypadek ogólny

3.1 Algorytm deterministyczny

IDEA Stosujemy metodę Dziel i Zwycięzaj. Rozdzielamy T na dwa podzbiory: U i $V = T \setminus U$, takie że wszystkie elementy U są mniejsze od wszystkich elementów V . Teraz porównanie k z mocą U pozwala określić, w którym ze zbiorów znajduje się szukany element. W ten sposób redukujemy problem do problemu szukania elementu w zbiorze mniejszym.

Procedure *SELECTION*(k, T)

1. if $|T|$ małe then *sort*(T) & return ($T[k]$)
2. $p \leftarrow$ jakiś element z T
3. $U \leftarrow$ elementy T mniejsze od p
4. if $k \leq |U|$ then return (*SELECTION*(k, U))
else return (*SELECTION*($k - |U|, T \setminus U$))

UWAGA: W powyższej procedurze zbiory T i U wygodnie jest pamiętać w tablicach.

Aby algorytm był efektywny, musimy zagwarantować, że zbiory U i $T \setminus U$ są istotnie mniej liczne od zbioru T . W tym celu zbiór T dzielimy na 5-cioelementowe grupy. W każdej grupie wybieramy medianę (tj. środkowy element) a następnie rekurencyjnie wybieramy medianę tych median.

function *Pseudomed*(T)

1. Podziel T na rozłączne podzbiory 5-cioelementowe C_j ($j = 1, \dots, \lceil |T|/5 \rceil$)
{jeśli $|T|$ nie dzieli się przez 5, to $C_{\lceil |T|/5 \rceil}$ zawiera mniej niż 5 elementów }
2. for $i \leftarrow 1$ to $\lceil |T|/5 \rceil$ do $s_i \leftarrow \text{adhocmed}(C_i)$
3. $S \leftarrow \{s_i \mid i = 1, \dots, \lceil |T|/5 \rceil\}$
4. return (*SELECTION*($\lceil \frac{|S|}{2} \rceil, S$))

Twierdzenie 2 Jeśli w procedurze *SELECTION* wybór elementu p dokonywany jest funkcją *Pseudomed*, to procedura *SELECTION* wyznacza k -ty element ciągu T w czasie $O(n)$.

Pomijamy dowód poprawności procedury *Selection*. W oszacowaniu jej kosztu kluczowym punktem jest następujący lemat:

Lemat 1 Jeśli element p został wybrany funkcją *Pseudomed*, to każdy ze zbiorów U i $T \setminus U$ zawiera nie mniej niż $\frac{3}{10}n - 4$ elementy.

DOWÓD: Istnieje co najmniej (a przy założeniu, że wszystkie elementy w T są różne - dokładnie) $\lceil \frac{1}{2} \lceil n/5 \rceil \rceil$ grup, których mediana jest nie mniejsza od p . W każdej z tych grup, poza ostatnią, znajdują się co najmniej 3 elementy nie mniejsze od p (takimi są na pewno elementy większe od mediany w danej grupie). Tak więc elementów nie mniejszych od p jest co najmniej $3(\lceil \frac{1}{2} \lceil n/5 \rceil - 1)$. W tym wliczony jest p . Ponieważ zakładamy, że wszystkie elementy są różne, więc elementów większych od p jest co najmniej $\frac{3}{10}n - 4$.

W podobny sposób pokazujemy, że co najmniej tyle samo jest elementów mniejszych od p . □

Koszt Procedury *Selection*. Niech T będzie funkcją ograniczającą z góry ten koszt. Bez zmniejszenia ogólności możemy założyć, że T jest monotoniczną funkcją niemalejącą. Ponieważ koszt wszystkich operacji poza rekurencyjnymi wywołaniami *Selection* można ograniczyć funkcją liniową otrzymujemy następującą nierówność rekurencyjną:

$$T(n) \leq T(\lceil n/5 \rceil) + T(7n/10 + 4) + O(n) \quad \text{dla odpowiednio dużych } n.$$

Można łatwo sprawdzić, że $T(n)$ jest $O(n)$.

UWAGI:

- Stałą ukrytą w Twierdzeniu 2 pod "dużym O " można oszacować z góry przez 5.43.
- Obecnie najszybszy asymptotycznie algorytm wykonuje $2.9442n + o(n)$ porównań ([3]).
- Dolna granica - każdy algorytm deterministyczny wykonuje co najmniej $2n$ porównań.

3.2 Algorytmy zrandomizowane

3.2.1 Algorytm Hoare'a

W procedurze *Selection* element p wybieramy w sposób losowy. W ten sposób otrzymujemy algorytm o małej średniej liczbie porównań (choć oczywiście nadal liniowej) ([5],[2]).

Zauważ podobieństwo tego algorytmu do zrandomizowanego *Quicksortu*. Podobnie jak w tamtym algorytmie element rozdzielający można wybierać inaczej, np. jako medianę spośród losowej próbki kilku elementów zbioru T ([4]).

3.2.2 Algorytm *LazySelect*

IDEA Ze zbioru S wybieramy losowo próbkę R . Próbkę powinna być niezbyt liczna, by można było szybko ją posortować. Znajdujemy w R dwa elementy L i H , takie że z dużym prawdopodobieństwem podzbiór $P \subseteq S$, elementów większych od L i mniejszych od H , jest nieduży oraz szukany element należy do P (możemy go wówczas łatwo znaleźć po posortowaniu P).

Algorytm *LazySelect*

1. Wybierz losowo, niezależnie, z powtórzeniami próbkę R złożoną z $n^{\frac{3}{4}}$ elementów zbioru S .
2. Posortuj R w czasie $O(n^{\frac{3}{4}} \log n)$.
3. $x \leftarrow kn^{-\frac{1}{4}}$; $L \leftarrow R[l]$; $H \leftarrow R[h]$
gdzie $l = \max\{\lfloor x - \sqrt{n} \rfloor, 1\}$ oraz $h = \min\{\lfloor x + \sqrt{n} \rfloor, n^{\frac{3}{4}}\}$
4. Porównując L i H ze wszystkimi elementami z S oblicz:
  - $r_S(L) = \#\{y \in S \mid y < L\}$
  - $P \leftarrow \{y \in S \mid L \leq y \leq H\}$
5. Sprawdź czy:
  - k -ty element zbioru S znajduje się w P , tj. czy $r_S(L) < k \leq r_S(L) + |P|$,
  - $|P| \leq 4n^{\frac{3}{4}} + 2$ .Jeśli nie, to powtórz kroki 1-4.
6. Posortuj P .
return $(P_{(k-r_S(L)+1)})$.

Twierdzenie 3 Z prawdopodobieństwem $em = 1 - O\left(\frac{1}{\sqrt[4]{n}}\right)$ *LazySelect* potrzebuje tylko jednej iteracji kroków 1-4 do znalezienia k -tego elementu zbioru S . Tak więc z prawdopodobieństwem $em 1 - O\left(\frac{1}{\sqrt[4]{n}}\right)$ *LazySelect* zatrzymuje się po wykonaniu $2n + o(n)$ porównań.

Dowód tego twierdzenia nie jest trudny, ale wykracza poza zakres wykładu. Można go znaleźć w książce [8] (str. 47-50). Zainteresowani będą mogli go poznać na wykładzie Algorytmy Zrandomizowane.

Teraz ograniczymy się do podania szkicu:

1. pokazujemy, że $kn^{-\frac{1}{4}}$ jest wartością oczekiwaną liczby elementów w R nie większych od szukanego,
2. pokazujemy, że wariancja tej liczby jest mniejsza od $\sqrt{n}$,
3. korzystamy z poniższej Nierówności Czebyszewa.

Twierdzenie 4 (nierówność Czebyszewa) *Jeśli X jest zmienną losową (o wartościach rzeczywistych) o wartości oczekiwanej μ_X i odchyleniu standardowym σ_X . Wówczas*

$$\forall t \in \mathcal{R}_+ \quad \mathbf{P}\left[|X - \mu_X| \geq t\sigma_X\right] \leq \frac{1}{t^2}$$

Literatura

- [1] M.Blum, R.W.Floyd, V.Pratt, R.L.Rivest, R.E.Tarjan, Time bounds for selection, *Journal of Computer and System Sciences*, 7(1973), 448–461.
- [2] T.Cormen, C.Leiserson, R.L.Rivest, *Introduction to Algorithms*, The MIT Press, 1990.
- [3] D.Dor, U.Zwick, Median selection requires $O(2+\epsilon)n$ comparisons, Proceedings of the 37th FOCS, 1996, 125-134.
- [4] R.W.Floyd, R.L.Rivest, Expected time bounds for selection, *Communication of the ACM*, 18(1975), 165–172.
- [5] C.A.R.Hoare, Algorithm 63 (partition) and 65 (find), *Communication of the ACM*, 4(1961), 321–322.
- [6] R.M.Karp, Probabilistic recurrence relations, w: *Proceedings of the 23rd STOC*, 1991, 190–197.
- [7] D.E.Knuth, *The Art of Computer Programming*, vol. 3, Addison-Wesley, 1973.
- [8] R.Motwani, P.Raghavan, *Randomized Algorithms*, Cambridge University Press, 1995.